Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto

Jarkko Kivistö

Muistio

8.9.2026
SP/FIVA-EI RAJOITETTU

Julkinen

Suomen Pankin asiantuntijalausunto asiaan EJ 2/2026 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi

1 Yleistä

Tämä lausunto koskee valtioneuvoston E-jatkokirjettä EJ 2/2026 vp, joka täydentää 19.9.2025 annettua selvitystä (E 73/2025 vp) komission tiedonannosta sekä ehdotuksista vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi. Suomen Pankki antoi asiantuntijalausunnon aiemmasta selvityksestä 2.10.2025.

2 Rahoituskehyksen kokonaistaso

EU-komission ehdottama rahoituskehys EU-jäsenvaltioiden yhteenlaskettuun bruttokansantuloon verrattuna kasvaisi 1,05 prosentista 1,35 prosenttiin. Ilman ehdotettuja erityisvälineitä kehys kasvaisi 1,01 prosentista 1,26 prosenttiin. Rahoituskehys oli 1,25 prosentin tasolla viimeksi vuosina 1993–1999[1], minkä jälkeen se on ollut pienempi pois lukien meneillään oleva rahoituskehyskausi, kun huomioidaan elpymisvälineen menot (NGEU).

Vuosina 2028–2034 on tarkoitus aloittaa elpymisvälineen lainarahoituksen takaisinmaksu, joka jatkuisi aina vuoteen 2058. Lainojen hoitoon on varattu 149,3 mrd. euroa rahoituskehyskaudelle eli noin 0,11 % suhteessa bruttokansantuloon. Velan uudelleen rahoittaminen ja takaisinmaksun lykkääminen toisi lisää liikkumavaraa rahoituskehykseen. Myös uusien omien varojen luominen vähentäisi jäsenvaltioiden suoraa maksutaakkaa tilanteessa, jossa julkisen talouden paineet ovat kaikkialla suuret.

Valtioneuvosto on tarkentanut Suomen kantoja rahoituskehyksen kokonaistasoon. Suomi tukee rahoituskehyksen ja sen painopisteiden modernisointia, mutta korostaa, että rahoituskehyksen kokonaistason tulisi pysyä kohtuullisena. Nyt aivan aiheellisesti on myös tarkennettu sitä, kuinka kokonaistasoa pitäisi pienentää. Suomen kanta on, että ensisijaisesti leikkauksia tulisi tehdä tasaisesti kaikista rahoituskehyksen otsakkeista, jotta komission ehdotuksen mukainen kehyksen uudistettu rakenne säilyisi tasapainoisena.

Kuitenkin hieman epäselväksi jää, onko ehdotetun kehyksen otsakkeiden tasainen leikkaus täysin johdonmukaista tätä seuraavan kannanmuodostuksen kanssa. Nimittäin Suomi pitää myös tärkeänä varmistaa rahoituksen kohdentaminen keskeisimpiin EU-tason painopisteisiin, kuten puolustuksen ja strategisen

[1] COM(2025) 46 final

kilpailukyvyn vahvistamiseen. Osana matalampaa kokonaistasoa, Suomelle on ensisijaista turvata saantoa erityisesti maatalouden tulotuista, sekä sisäasioiden ja sotilaallisen liikkuvuuden rahoituksesta. Suomi pitää myös tärkeänä, että komission ehdottama rahoitus elpymisvälineen takaisinmaksuun, Ukrainan tukemiseen sekä Euroopan rauhanrahastoon toteutuisi mahdollisimman täysimääräisesti. Suomen kantoja olisi edelleen syytä terävöittää sen suhteen, mistä otsakkeista voidaan menoja vähentää ja mihin halutaan panostaa lisää.

Rahoituskehystä ja sen tason kohtuullisuutta olisi syytä tarkastella erityisesti siitä näkökulmasta, pystyykö EU sen avulla tuottamaan välttämättömät ja riittävät eurooppalaiset julkishyödykkeet ja sitä kautta sellaista lisäarvoa, jota jäsenmaat yksinään eivät saavuttaisi. Tämä on myös Suomen kannalta kriittistä EU-alueen reunavaltiona sekä laajemminkin jäsenmaiden tiukentuvassa julkistalouden tilanteessa. Rahoituskehyksen tarkastelu korostetusti Suomen nettomaksuaseman kautta saattaa liiaksi häivyttää tätä näkökulmaa. Kansallisia saantoja puolustettaessa saatetaan menettää keskittämisestä saatavia tehokkuus- ja skaalaetuja. On Suomenkin etu, jos Euroopan kilpailukykyyn ja turvallisuuteen panostetaan sekä absoluuttisesti että suhteellisesti nykyistä enemmän.

3 Muut keskeiset neuvottelukysymykset

Suomen tarkennetuissa kannoissa korostetaan edelleen kansallisen osarahoituksen merkitystä EU-toimissa, mikä onkin aiheellista EU-rahoitukseen liittyvien kannusteiden ja tehokkuuden kannalta. Unionin rahoituksen käyttäminen resilienssin vahvistamiseksi hybridiuhkia vastaan on tärkeä tavoite, mutta Suomen kanta jättää tältä osin avoimeksi, onko kehyksen (esim. Häiriönsietokyky ja turvallisuus -otsakkeen) rahoituksen taso tavoitteeseen nähden oikein mitoitettu.

4 Omat varat

Aiempaa suuremman rahoituskehyksen tueksi komissio on esittänyt uusia omia varoja. Muut kuin perinteiset, BKTL-osuuteen ja arvonlisäveropohjaan perustuvat EU:n omat varat ovat tarpeellisia, ja niiden avulla voidaan ohjata EU-jäsenmaita yhteisten tavoitteiden suuntaan.

Suomen tarkennettu kanta on myönteinen komission ehdottamaan hiilirajamekanismiin perustuvaan omaan varaan (CBAM), keräämättömään sähkö- ja elektroniikkalaiteromuun perustuvaan omaan varaan sekä tupakan valmisteveroon perustuvaan omaan varaan.

Sen sijaan suurille yrityksille kohdennettua maksua valtioneuvosto on vastustanut, koska se tulkitaan veroksi. Kuitenkin suurten yritysten kansalliset rajat ylittävä toiminta sekä sisämarkkinoiden ja EU-rahoitusinstrumenttien tuottama hyöty liiketoimintaympäristölle voisi olla aivan perusteltu, joskin epäsuora vastike

Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto

Jarkko Kivistö

8.9.2026
SP/FIVA-EI RAJOITETTU

Julkinen

yrityksille kohdennetuista maksuista, jotka tilitettäisiin EU:lle. Valtioneuvosto kuitenkin arvioi, että tällainen oma vara olisi Suomelle edullisempi kuin vastaava BKTL-perusteinen oma vara.

Valtioneuvoston aiemmassa U-kirjelmässä (U 48/2025 vp) on otettu vastustava kanta myös päästökaupan (ETS 1) tuloihin perustuvaan uuteen omaan varaan. Päästöjen rajat ylittävät vaikutukset huomioiden kyseessä olisi kuitenkin varsin luonteva oma vara EU-budjettiin.

Jakelu Suuri valiokunta